

našel tudi svojih delavcev, ki bi znali delati v duhu svojega velikega očeta Strossmayerja. — Knjigo krasi tudi lepa slika našega vladike iz leta 1866. ter tri slike njegove krasne stolne cerkve v Djakovu. *Fr. T. T.*

Rad Jugoslavske Akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 164. Zagreb 1906. Str. 266. — Prvo razpravo te knjige „Život i djela Fra Mate Fertića iz Krka, konventualnog franjevca (1583 — 1669) je napisal Fr. Joso Milošević K. F. Pisatelj je jako skrbno obdelal svojo tvarino in najnatančneje poiskal vse potrebne podatke za življenjepis slavnega krškega učenjaka, ki je bil dosedaj hrvaški znanosti popolnoma neznan. Lep je ta življenjepis in jako zanimiv. Vodi v šestnajsto in sedemnajsto stoletje, v čas skladnosti in harmonije, ter v vek Aristotela, Bonaventura in Scota. Fra Mate Ferić je bil profesor na padovanskem vseučilišču ter je predaval Scotovo filozofijo. Vžival je svetovno slavo in njegova dela bi še danes, ko je zlasti empirična veda skoro neverjetno napredovala, ne bila brez vsakega pomena. Dobra misel je bila pokazati učenemu svetu odličnega hrvaškega zastopnika skolastične filozofije na vseučiliški stolici. — „Razvitak vlasnosti“ od dr. Ivana Strohala je dokončan samo v svojem prvem delu. Razprava je dolga (37 — 156) in silno zanimiva. Nabranih je toliko podatkov, in literatura, ki je služila gospodu pisatelju, je tako ogromna, da zasluži vse naše priznanje. Z nekaterimi nazori g. Strohala se ne strinjamo, in ko bo razprava dovršena, bo treba obširneje izpregovoriti o njej. — „O Kunićevu i Zamanjinu latinskom prijevodu Teokritovih pjesama.“ To je tretja razprava, napisal jo je dr. Gjuro Körbler. Pri nas še nimamo nobene take in je zdaj še tudi nemogoča, ker more nastati le v narodu, ki ima svoje vseučilišče ali vsaj svojo znanstveno akademijo, ki je podlaga za krepak znanstveni razvoj. Ni, da bi govorili obširneje o njej, ker ne spada v okvir našega lista. A veseli smo je, ker kaže, da imajo bratje Hrvati smisla za drobno književno delo. *M. Š.*

Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena. — Na svijet izdaje Jugoslavenska Akademija znanosti i umjetnosti. Knjiga XI., svezak 1. Urednik Dr. D. Zoranić. Zagreb 1906. Str. 160. Prvi del „Zbornika“ obsega razprava Jelice Belović-Bernadzikowske „Vezilačka umjetnost u Hrvata i Srba“. Pisateljica je teoretično dobro izobrazena v svoji stroki ter pozna tudi vso tozadevno literaturo. Priznati ji moramo, da se je pečala skrbno in vestno z narodno umetnostjo in da je znala

izvrstno proučevati in razumevati narodnega duha v umetnosti. In res je ta živi, vedno delavni estetični čut narodov neka zagonetka. Brez vseh tehničnih pripomočkov, brez šole in izobrazbe zna preprosto deklet vliiti v svoje ročne izdelke to čudovito harmonijo pestrih barv. Zdi se nam zelo prav, da je podala akademija na koncu knjige toliko barvanih vzorcev te narodne umetnosti, posebno pa je bila srečna misel, da je gospodična pisateljica izkušala spraviti v sklad narodno vezilno umetnost in narodno poezijo. To je lep primer, kako je estetični narodni čut v vseh panogah umetniškega ustvarjanja enako lep in enako krepak. Drugi del obsega veliko več strani (52 — 160) in obdeluje „narodni život“. Tu so zastopani pisatelji Jovičević Andrija (Svagdašnji običaji), Božičević Juraj (Narodni život u Šušnjevu selu i Čakovcu), Filakovac Ivan (Ženidba), Ardalič Vladimir (Vuk), Žulić Mijo (Podrugečice o Borovičanima), Sojnović Ivo (Čarojice), Bilan Mijo (Pčele), Bertulin Andrija (Božić). Tako je popisano narodovo življenje po vseh krajih kraljevine, od Slavonije do Dalmacije. Pisano je to življenje in zanimivo, kakor so pisani in zanimivi najrazličnejši dialekti, v katerih so opisani narodni običaji. Narodne pripovedke, uvrščene med ostale popise, delajo knjigo zanimivo tudi za neučenjaškega bravca, dasi ni njemu namenjena. Zato bi želeli, da bi bili v „Zborniku“ zastopani tudi Slovenci ker se za proučevanje narodnih šeg in običajev — te pristne ljudske poezije — pri nas premalo ali prav nič ne stori. *Fr. S. L.*

Matica Hrvatska. — Napisao dr. Ante Radić. Pretiskano iz „Hrv. Misli“. — Zagreb 1906. Omenili smo že v „Dom in Svetu“ težko krizo, ki jo je morala preživeti „Matica Hrvatska“. Mlada generacija je postajala z njo nezadovoljna, hotela je vsiliti v „Matico“ svoje osebe in svoje misli, a ker to ni šlo, se je začel žestok boj. Dr. Ante Radić popisuje v omenjeni drobni knjižici to krizo in stoji kot tajnik „Matice“ na njeni strani. Brani jo proti napadom „mladih svobodnjakov“ ter dokazuje, da je njihov boj proti najstarejšemu književnemu zavodu krivičen. Glavna zahteva nove generacije je „popolna svoboda pri umetniškem stvarjanju“ — znano geslo vse sedanje epigonske moderne. Radić se mu upira, in to je umevno. On hoče biti priden tajnik „Matice Hrvatske“ in kot tak ne more podpirati struje, ki jo podira, dasi ne obsoja načela modernistov. Radić je previden in zelo pameten oportunist. Lepo pripoveduje književni secisiji, da je absolutna svoboda v takem književnem zavodu, kot je „Matica“, nemogoča, ker vsa-